

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **M. B.**

skazanego z art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
w dniu 19 października 2021 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt II AKa (...),
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w P.
z dnia 20 listopada 2019 r., sygn. akt III K (...),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne, w tym od wydatków tego postępowania w kwocie 20,00 (dwadzieścia) złotych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2019 r., sygn. akt III K (...), Sąd Okręgowy w P. uznał M. B. i K. D. za winnych popełnienia przestępstwa zarzucanego im w akcie oskarżenia, a polegającego na tym, że „w dniu 29 marca 2019 r. około godz. 23:20 w T. , woj. (...) przy ulicy G. w mieszkaniu nr [...] i na klatce schodowej działając wspólnie i w porozumieniu dokonali pobicia M. M. w ten sposób, że bili go rękoma po głowie i twarzy, a gdy ten od zadawanych ciosów upadł na podłogę kopali go po głowie, twarzy, tułowi i nogach, przy czym z uwagi na siłę umiejscowienie i intensywność zadawanych ciosów narazili pokrzywdzonego na bezpośrednie

niebezpieczeństwo utraty życia, powodując u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci: sińców i otarć naskórka głowy, rany tłuczonej błony śluzowej wargi dolnej, wylewu krwawego pod spojówką gałkową prawego oka, podbiegnięcia krwawego w tkance podskórnej głowy i prawym mięśniu skroniowym, krwiaka podoponowego, wtórnego stłuczenia pnia mózgu, otarcia naskórka prawego podudzia - skutkujących zgonem M. M. w dniu 31 marca 2019 r. - przy czym – M. B. zarzucanego mu czynu dokonał będąc uprzednio skazanym w warunkach powrotu do przestępstwa określonego w art. 64 § 2 k.k. i w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej 1 roku kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo przeciwko zdrowiu i życiu”. Orzekając o winie za powyższy czyn i kwalifikując go z art. 158 § 3 k.k. w stosunku do K. D., a z art. 158 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. w stosunku do M. B., Sąd pierwszej instancji wymierzył M. B. karę 7 lat pozbawienia wolności (pkt I wyroku).

Apelację od powyższego wyroku w części dotyczącej oskarżonego M. B. wniósł obrońca, zarzucając w tym środku odwoławczym orzeczeniu Sądu pierwszej instancji:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 4 i 7 k.p.k. - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w zakresie jaki dotyczy ustalenia, że oskarżony M. B. brał udział w pobiciu pokrzywdzonego na klatce schodowej, w tym też zakresie odmówienie waloru wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego w sytuacji, gdy również świadek J. C. nie wskazywała, w swych drugich zeznaniach, aby pobicia pokrzywdzonego miał dokonać oskarżony M. B.. Nadto, świadkowie, sąsiadki z klatki schodowej mieszkania J. C. również nie rozpoznali oskarżonego jako jednego z dwóch mężczyzn dokonujących pobicia;
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść a polegający na uznaniu, że:
 1. oskarżony M. B. był jedną z dwóch osób, które dokonały pobicia pokrzywdzonego na klatce schodowej;
 2. do obrażeń skutkujących zgonem pokrzywdzonego doszło podczas pobicia w mieszkaniu J. C. oraz na klatce schodowej - w sytuacji, gdy dowody w tym zakresie nie są tego rodzaju, aby nie było wątpliwości co do przebiegu zajścia,

tym bardziej, że wszystkie osoby znajdujące się krytycznego dnia w mieszkaniu J. C. były pod znacznym wpływem alkoholu, wręcz w stanie upicia alkoholowego, co upośledzało ich zdolność percepcji i odtworzenia przebiegu zdarzeń;

3. pominięcie do ustaleń faktycznych ważnej okoliczności, mającej wpływ na odtworzenie rzeczywistego przebiegu zdarzenia na klatce schodowej, a mianowicie, że przybyli na interwencję funkcjonariusze Policji nie zauważyli żadnych śladów krwi na klatce schodowej, co może potwierdzać wersję prezentowaną przez oskarżonych, że pokrzywdzony został uderzony w mieszkaniu J.C., natomiast nie były mu zadawane ciosy na klatce schodowej.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów obrońca wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uniewinnienie oskarżonego M.B. od popełnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu.

Po rozpoznaniu wniesionych w tej sprawie apelacji (apelację wywiódł także obrońca drugiego oskarżonego) Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt II Aka (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok (pkt I wyroku).

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego M. B., zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu:

1. rażące naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, które miało istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 6 k.p.k. poprzez pozbawienie oskarżonego możliwości zapoznania się z aktami postępowania zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w P., pomimo zgłoszonego na piśmie wniosku oskarżonego, co w sposób rażący naruszyło jego prawo do obrony i rzetelnego przygotowania się do procesu, w tym składania i formułowania wniosków dowodowych;
2. rażące i mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości co do miejsca i czasu doznanych przez pokrzywdzonego obrażeń skutkujących jego śmiercią na niekorzyść oskarżonego i art. 452 § 3 k.p.k. przez nieuwzględnienie wniosku oskarżonego złożonego na rozprawie odwoławczej o powołanie biegłego celem

wyjaśnienia wątpliwości dotyczących czasokresu doznania obrażeń ciała przez pokrzywdzonego określonych w protokole sekcyjnym, jako kilka dni, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 listopada 2019 r. w sprawie III K (...).

Przy tak sformułowanych zarzutach autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy skazanego M. B. temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesiona przez obrońcę skazanego M. B. kasacja jest oczywiście bezzasadna.

Wywody niniejszego uzasadnienia rozpocząć należy od tego, że zgodnie z przepisem art. 523 § 1 k.p.k., podnoszone w kasacji zarzuty powinny wskazywać na uchybienia określone w art. 439 k.p.k. lub inne, ale przy tym rażące, naruszenie prawa, do jakiego doszło w postępowaniu odwoławczym, co w konsekwencji mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku sądu drugiej instancji. Po dokonaniu analizy zarzutów nadzwyczajnego środka zaskarżenia przez pryzmat powołanego wyżej przepisu należało uznać, że są one całkowicie niezasadne, czego zaś bezpośrednim następstwem było uznanie kasacji za oczywiście bezzasadną, co z kolei umożliwiło jej oddalenie na posiedzeniu, bez udziału stron, zgodnie z przepisem art. 535 § 3 k.p.k.

Odnosząc się do zarzutu sformułowanego przez obrońcę skazanego w pkt. I kasacji należy wskazać, że brak jest podstaw do uznania, aby w toku postępowania zarówno przed Sądami pierwszej jak i drugiej instancji M. B. nie mógł korzystać, czy też w pełni korzystać z prawa do obrony tak formalnej jak i materialnej.

Na już na etapie postępowania przygotowawczego skazanemu został wyznaczony obrońca z urzędu (k. 184), który aktywnie reprezentował go również w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, a następnie wywiódł w na rzecz ówczesnego oskarżonego apelację. Kolejny obrońca ustanowiony został dla wyżej wymienionego w toku postępowania przed Sądem odwoławczym. Faktem jest, że w

aktach sprawy brak informacji o przekazaniu M. B. do aresztu śledczego akt postępowania przygotowawczego w związku z jego wnioskiem z dnia 9 sierpnia 2019 r. (k. 297), który po otrzymaniu go przez Prokuraturę Rejonową w T. w dniu 14 sierpnia 2019 r. został w dniu 19 sierpnia 2019 r. przesłany w ślad za przekazanym w dniu 9 sierpnia 2019 r. do Sądu Okręgowego w P. aktem oskarżenia. Wszelako w trakcie całego postępowania przed tym Sądem ani oskarżony, który uczestniczył w obu terminach rozprawy głównej, ani też jego obrońca wniosku takiego nie ponowili. Nie uczynił tego również oskarżony na żadnym terminie rozprawy odwoławczej (13 sierpnia 2020 r., 17 listopada 2020 r. i 26 stycznia 2021 r.), jak również nowy obrońca z urzędu, który uczestniczył w rozprawie w dniu 26 stycznia 2021 r. Powyższe wskazuje, że brak rozstrzygnięcia w przedmiocie prośby oskarżonego o udostępnienie akt i niezapoznanie się z nimi na początkowym etapie postępowania jurysdykcyjnego w jakimkolwiek stopniu nie wpłynęło na realizację przez niego obrony i to aktywnej, o czym przekonują składane do Sądu Apelacyjnego wnioski dowodowe, które Sąd ten w części (dowód z zeznań świadka P. M. – t. IV k. 633v) uwzględniał. Co więcej, zarzut wskazujący na tego rodzaju uchybienie nie został podniesiony przez obrońcę w apelacji (nie sygnalizował tego także M. B. w swoim piśmie z dnia 10 marca 2020 r. zatytułowanym „Załącznik do apelacji”). Skoro więc autor kasacji zamierzał w tym zakresie zakwestionować wyrok Sądu odwoławczego (przeciwko temu orzeczeniu – zgodnie z art. 519 k.p.k. – należy kierować kasację) to powinien z jednej strony wskazać na naruszenie tych przepisów procedury karnej, które obligowały sąd *ad quem* do orzekania poza granicami zaskarżenia, a jednocześnie wykazać wpływ tego rodzaju uchybienia ze strony Sądu Apelacyjnego na treść zaskarżonego wyroku, czego nie uczynił. A przecież naruszenie prawa do obrony, chociaż stanowiące bez wątpienia jedno z najpoważniejszych uchybień jakich może dopuścić się sąd, nie ma charakteru bezwzględnego, wymagając wykazania wpływu, i to w wypadku kasacji istotnego, na teść kwestionowanego orzeczenia.

Odnosząc się natomiast do drugiego z zarzutów postawionych przez obrońcę skazanego M. B. w nadzwyczajnym środku zaskarżenia należy wskazać, że Sąd drugiej instancji na rozprawie apelacyjnej w dniu 26 stycznia 2021 r. odniósł się do wniosku oskarżonego o powołanie biegłego celem wyjaśnienia jego

„wątpliwości” dotyczących czasokresu doznania obrażeń ciała przez pokrzywdzonego określonych w protokole sekcyjnym, jako kilka dni, oddalając go na podstawie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. i art. 201 k.p.k. W uzasadnieniu swojej decyzji procesowej Sąd trafnie podniósł, że wniosek – z uwagi na etap postępowania, na którym został zgłoszony – zmierza do jego przedłużenia. Argumentował także zasadnie, do czego był uprawniony, że brak było podstaw do uznania sporządzonej przez biegłego opinii sądowo-lekarskiej za niejasną, niepełną, bądź sprzeczną w rozumieniu art. 201 k.p.k. Wskazał na konkretne okoliczności, które nie pozawalały na uwzględnienie wniosku, zwracając uwagę, że tak strony, jak i obrońcy nie kwestionowali dotychczasowej opinii i wynikających z niej wniosków, a uczyniono to dopiero na etapie postępowania odwoławczego (t. IV, k. 634v-635). Mając na względzie powyższe zarzut naruszenia art. 452 § 3 k.p.k., jak i zasady *in dubio pro reo*, poprzez niepowołanie biegłego do rozstrzygnięcia „wątpliwości” wskazywanych przez M. B., należało uznać za polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu pierwszej instancji zaaprobowanymi przez Sąd drugiej instancji, które znalazły swoją podstawę zarówno w treści tej opinii, jak i w konweniujących z nią dowodach ocenionych w zgodzie z art. 7 k.p.k. Przypomnieć jednocześnie należy, że wątpliwości o jakich mowa w art. 5 § 2 k.p.k. to wątpliwości niedające się usunąć, które powziął lub powinien powziąć organ procesowy, i nie są dla tego miarodajne „wątpliwości” wyrażane jedynie przez strony postępowania.

Wobec trudnej sytuacji majątkowej skazanego, tj. niskich dochodów, zasadnym było zwolnienie M. B. – na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. – od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne, w tym od wydatków tego postępowania w wysokości 20,00 zł, albowiem ich uiszczenie byłoby dla skazanego w przedstawionym stanie rzeczy zbyt uciążliwe.

Uwzględniając powyższe postanowiono, jak w części dyspozytywnej.